

Dossier Pedagògic

per acompanyar
la guia Desviades

Dossier Pedagògic

per acompanyar
la guia Desviades

Índex

Introducció	5
Itinerari	7
Preparació de les facilitadores	9
Escalfant motors	11
❶ Connecta amb el tema	13
❷ Connecta amb tu	15
❸ Connecta amb el grup	17
Posant atenció a l'acció	19
– Lluitant amb els propis privilegis i/o les pròpies opressions	19
– Acompanyant discriminacions	21
– Acompanyant la visibilització del col·lectiu LGBTI+	23
Fitxes d'activitat	25
– La norma cisheteropatriarcal i els binarismes	
– La identitat de gènere	
– L'expressió de gènere	
– L'orientació afectivosexual	
– Trencament de la normativitat i les esclotxes del binarisme	
– Passem a l'acció!	
Valoració de les activitats	
Bibliografia	

Introducció

Aquest dossier pedagògic es planteja com una eina complementària a la guia Desviades, en què trobareu contingut teòric sobre les identitats de gènere, les expressions de gènere, les orientacions afectivosexuals i el qüestionament de la norma cisheteropatriarcal i el binarisme.

Aquests materials van adreçats principalment a membres d'entitats juvenils que vulguin obrir una reflexió al voltant d'aquestes temàtiques i tinguin ganes de qüestionar el binarisme que ens ve imposat des de la norma cisheteropatriarcal en la seva associació o col·lectiu. Ens agrada-ria que arribés a mans de monitores, caps d'agrupament, formadores, facilitadores, activistes, voluntàries, etcètera.

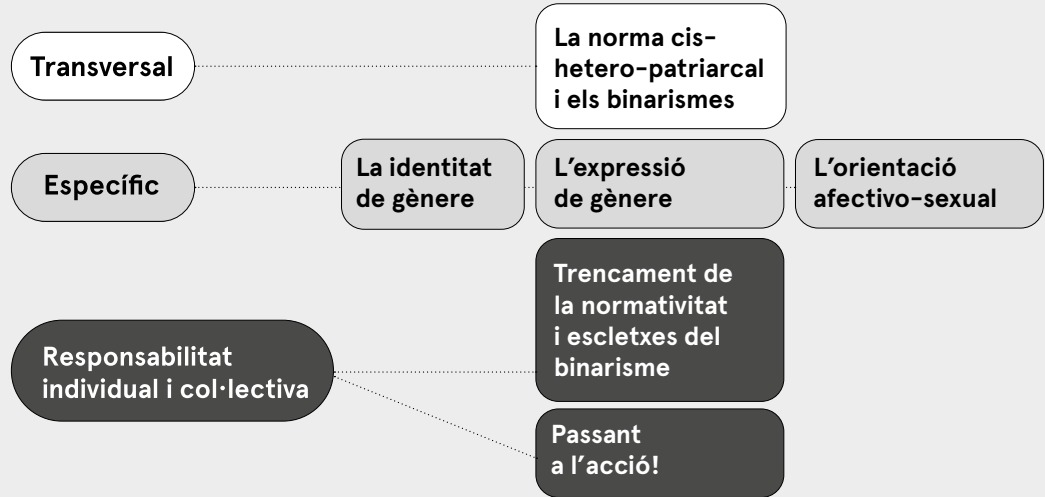
Així mateix, el procés i les activitats que proposem aquí també es poden plantejar en un context de grup classe en el marc de l'educació secundària; per tant, aquesta guia també pot anar adreçada al professorat de centres educatius.

La guia conté un apartat inicial «Preparació de les facilitadores» a través del qual volem acompanyar la persona que facilitarà l'activitat a prendre consciència del seu punt de partida i a agafar confiança per treballar les temàtiques triades amb el grup. A continuació, trobareu les activitats plantejades per temàtiques seguint un itinerari que es pot fer de manera lineal o no. Finalment, trobareu un apartat d'activitats de valoració, aplicables a totes les sessions, i una mica de bibliografia amb recursos per seguir treballant la temàtica.

Itinerari

Dossier pedagògic per
acompanyar la guia Desviades

Preparació per a les facilitadores

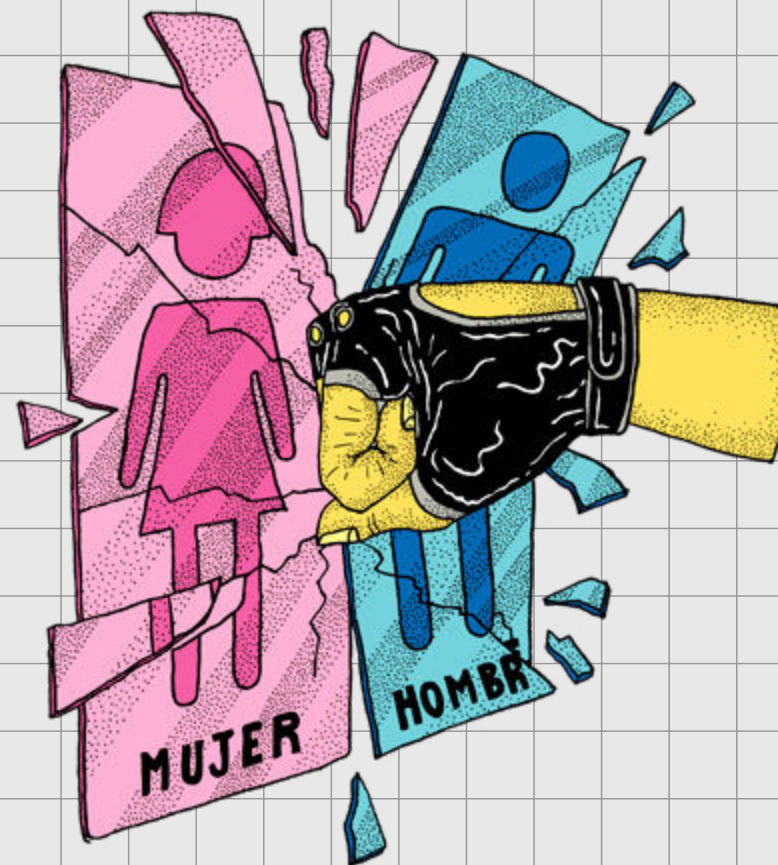
Amb aquest apartat us convidem a preparar-vos per facilitar una o més de les activitats que us proposem més endavant en un grup de joves. Treballar amb grups sobre temàtiques relacionades amb la reflexió sobre normes socials i el seu trencament pot ser molt transformador, individualment i col·lectivament, i també pot suposar un repte acompanyar aquest procés. Fer això requereix ser-ne conscient i estar el màxim de present possible, per això us convidem a preparar-vos individualment abans d'afrontar l'activitat en grup.

La preparació us servirà per prendre consciència de com us impacta la temàtica i de com impacta al grup, per anticipar possibles reaccions i per estar obertes a aquestes i altres possibilitats i poder acompanyar-les.

Després de fer el procés de preparació, caldrà que reviseu les activitats. La majoria d'apartats de la guia tenen dues activitats diferents proposades: unes més orientades a fer treball introspectiu i compartir les vivències personals i d'altres, més orientades a fer treball més reflexiu o analític, de presa de consciència i de sensibilització amb la temàtica. L'ideal és poder combinar tots dos tipus de treballs, però potser notareu que el grup necessita més d'una cosa o de l'altra i, per tant, podeu adaptar el contingut al que més us encaixi.

Per acabar, us recomanem que les activitats les dinamitzeu un mínim de dues persones, ja que és possible que us trobeu amb situacions que seran més còmodes d'abordar si no hi ha només una persona. Tant si es dona alguna situació de discriminació i heu d'acompanyar a qui l'ha rebut i a qui ha fet la discriminació, com si en algun moment hi ha un comentari que us generi un repte, ser dues persones us permetrà poder treballar fora del grup sense patir per la seva facilitació.

Escalfant motors

1

Connecta amb el tema

Llegeix la guia Desviades.

- Quines coses ja coneixies?
- Què has après de nou?

Pren nota escrita, dibuixada o mental, del que t'hagi cridat més l'atenció.

Si et ve de gust, parla'n amb algú de la teva entitat o del teu entorn.

- Quines emocions et desperta llegir i parlar sobre identitats de gènere, expressions de gènere i orientacions sexoafectives?

– Hi ha algun aspecte concret que et motivi especialment a parlar-ne i amb què et sentis més còmoda?

Com et pot ajudar això quan estiguis facilitant la sessió amb el grup?

– Hi ha algun aspecte concret que et generi més reptes parlar-ne i amb què sentis més incòmoda?

Com pots preparar-te per facilitar la sessió amb el grup?

2

Connecta amb tu

Després de llegir la guia i haver-te fet les primeres preguntes, busca un espai còmode per seguir treballant amb més profunditat. Aquesta activitat pots fer-la tant individualment com parlant amb algú.

- Com t'identifiques en relació amb el gènere? Com definiries el teu gènere?
- Com mostres el teu gènere? Com definiries la teva expressió de gènere?
- Qui et genera atracció afectivosexual? Com definiries la teva orientació sexoafectiva?
- Com de prop o de lluny a la norma cisheteropatriarcal et sents? Com et fa sentir això?

3

Connecta amb el grup

L'itinerari d'activitats que es planteja en aquest dossier pedagògic es pot realitzar fent una activitat rere l'altra o es pot triar una activitat sola sense fer-ne cap més. Dependrà del temps de què disposis i del punt de partida del grup. Si el grup no s'ha plantejat mai que hi ha unes normes socials establertes al voltant del gènere i el que és afectivosexual, difícilment podrà encarar una sessió profunda sobre expressió de gènere o pensar accions per transformar la situació actual. Per això, et proposem que et prenguis una estona per identificar el punt de partida del grup amb què vols treballar abans de decidir quina activitat fer amb elles.

En quin punt està el teu grup en relació amb les identitats de gènere, les expressions de gènere i les orientacions sexoafectives?

- Com se senten quan apareixen aquestes temàtiques?
- Tenen consciència de la norma i de la diversitat que hi ha fora de la norma?
- Hi ha vivències al voltant del que és menys normatiu?
- En parlen? En cas que sí, com?
- Quins punts forts tenen?
- Quins punts tenen a potenciar?

A banda d'aquesta reflexió prèvia, les activitats proposades del termòmetre o l'entrevista exprés, també estan pensades per detectar el punt de partida del grup.

- **Quina temàtica creus que els pot anar millor treballar? Quina activitat vols desenvolupar?**
- **Quines reaccions poden haver-hi al grup abordant aquesta temàtica? Com t'agradaria gestionar-les? Com pots evitar i transformar els bloquejos?**
- **Com et sents tu per portar aquests temes al grup tenint en compte el seu punt de partida? Per què sents que pots dinamitzar aquesta activitat? És important que ho tinguis present, serà el teu ancoratge si en algun moment de l'activitat no et sents segura.**

És important que, per facilitar les coses, puguis adaptar-te a la maduresa del grup, és a dir, trobar l'activitat que sigui més adequada per al seu context. Així mateix, serà important fer servir un llenguatge adequat als seus coneixements: si el grup no té coneixements és millor no fer servir un vocabulari molt específic o, si el fem servir, no donar per suposat que el coneixen i explicar-lo; en canvi, si el grup ja en té i comences a fer moltes explicacions de cada paraula, poden sentir que no es té en compte el seu coneixement.

A banda d'aquests aspectes més lligats a la temàtica, cal que reflexionis sobre altres aspectes com ara l'accessibilitat i la inclusivitat de l'activitat que vols plantejar i fer les adaptacions necessàries per tal que totes les persones que conformen el grup hi puguin participar còmodament.

Posant atenció a l'acció

1. Lluitant amb els propis privilegis i/o les pròpies opressions

Treballar el gènere i l'orientació afectivosexual implica treballar temes que ens afecten personalment, que vivim en la nostra pròpia pell, ja sigui des del privilegi d'encaixar amb la norma social o des de l'opressió d'estar al marge o fora d'aquesta norma.

– El privilegi d'anar d'acord amb la norma

Si t'identifiques com a persona cis, si la teva expressió de gènere quadra força amb el que s'espera socialment de la teva identitat de gènere i/o si la teva orientació afectivosexual és hetero, pots tenir certes cegueses o biaixos i rebre acusacions per part del grup per estar reproduint alguna dinàmica discriminatòria.

En aquest cas:

- Para atenció al grup i a tu mateixa. Obre't a llegir les seves reaccions i ves revisant com les vas rebent.
- Si fas algun comentari i notes que és rebut amb malestar, atura't un moment, revisa el grup i interessa't-hi amb una actitud oberta a l'aprenentatge. Pots dir alguna cosa com ara: «Tinc la sensació que he dit alguna cosa que no ha agradat i no sé què ha sigut, és així? Em podeu ajudar a entendre què ha passat?» i un cop ho hagin pogut compartir amb tu també pots preguntar: «Com ho puc fer millor?».
- Si fas algun comentari o intervenció inconscientment discriminatòria i reps una acusació, atura't abans de respondre. Si cal, digues que necessites un moment. Revisa què t'està passant. Escolta l'acusació. Potser la manera en què arriba no t'agrada, però tracta de connectar amb el que et volen dir: hi ha alguna part amb què pots estar d'acord? Pots arreglar la situació, fent-te responsable del que ha passat i comproment-te a aprendre a fer-ho millor.

- En tot cas, evita entrar en el rol de víctima, recorda que estàs lidiant amb els teus privilegis en aquests moments, encara que en altres àmbits puguis viure opressions.
- Pren la responsabilitat i evita posar-la sobre la persona que viu la situació des de l'opressió.

– L'opressió de viure en la no-norma

D'altra banda, si pertanys als grups menys normatius respecte dels diversos eixos, per exemple, si t'identifiques com a persona trans, no-binària, agènere, etc., si la teva expressió de gènere no encaixa amb el que s'espera socialment i/o si la teva orientació afectivosexual no és l'heterosexualitat pot passar que rebis algun comentari discriminatori durant la sessió.

En aquest cas:

- Pregunta't si et sents segura i et ve de gust facilitar l'activitat.
- Visualitza les situacions que més inseguretats et farien sentir i què necessaries per estar bé si es donessin aquestes situacions.
- Compta amb el teu entorn a l'entitat i amb el de fora.
- Sigues conscient que des del rol de facilitació tens molt de poder, tot i que amb un comentari estiguin atacant una opressió que t'afecta.
- Surt del rol de facilitació si ho necessites per explicar que la intervenció t'ha fet mal personalment.

En aquestes situacions, tant en les que ens toca lidiar amb els nostres privilegis com quan ens toca enfrontar-nos amb les nostres opressions, és molt més còmode quan hi ha dues persones facilitant l'activitat, de manera que qui ho necessita es pot prendre un moment de treball personal davant del grup sense patir per la facilitació del grup. Si això no és possible, expliciteu al grup que necessiteu un moment per a vosaltres i/o per abordar la situació.

Posant atenció a l'acció

2. Acompanyant discriminacions

Durant les activitats, poden passar moltes coses: que el grup vagi seguint-te sense mullar-se gaire, que algú estigui una mica en contra del que dius i mostri el seu rebuig, que facin comentaris discriminatoris, etc. Caldrà que vagis parant atenció a què van fent i dient les diverses persones integrants del grup i quin efecte tenen en la resta del grup.

La intenció en tot moment serà triple:

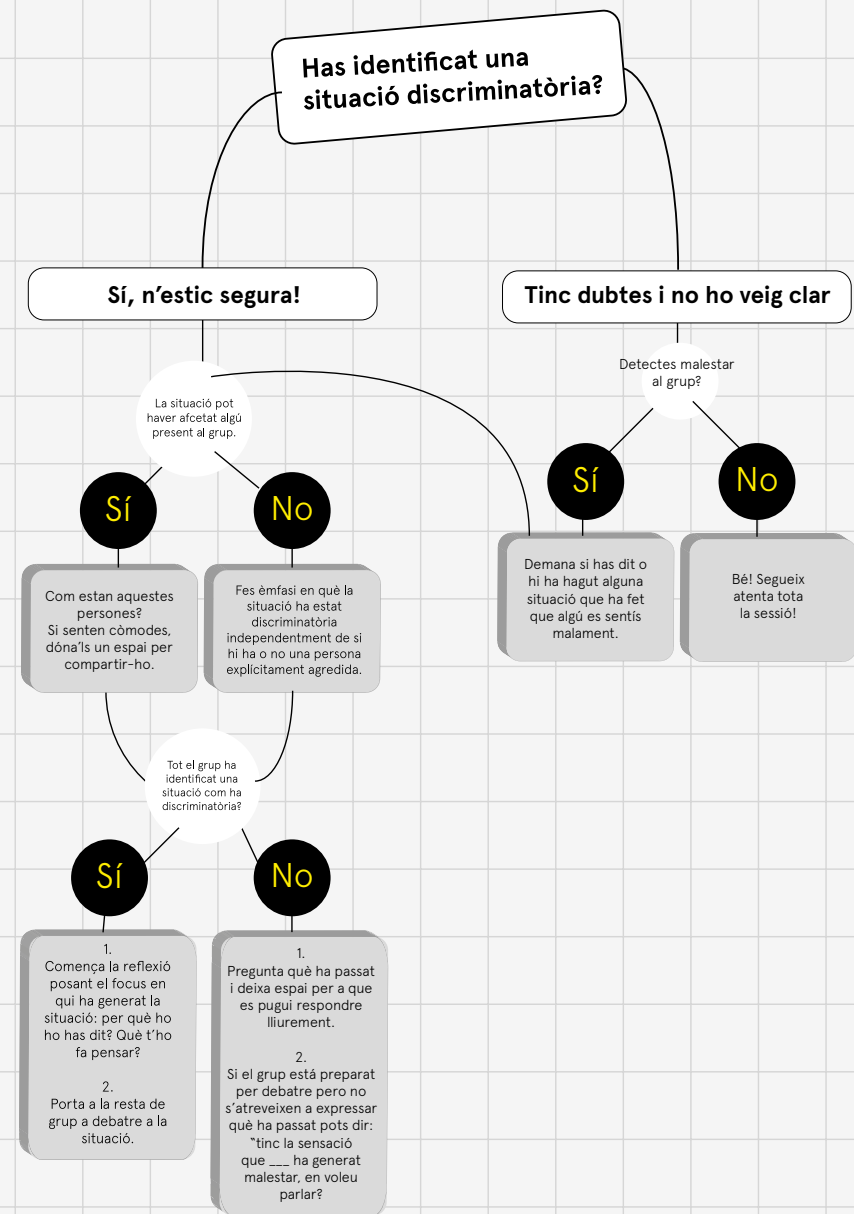
- Acompanyar la persona que ha rebut la discriminació a expressar-se per tal que, si vol, pugui compartir com s'ha sentit en rebre-la.
- Acompanyar la persona que ha discriminat a entendre l'impacte que ha generat la seva acció, prendre responsabilitat i reparar el dany.
- Facilitar que el grup acompanyi aquest procés. Quan ho creguis convenient, pots explicar que si bé avui el comentari discriminatori l'ha fet «tal» persona, això ens pot passar a totes les persones privilegiades que no tenim prou consciència del nostre privilegi o no en fem un bon ús; és a dir, a totes. I també pots emmarcar que totes podem fer alguna cosa davant les discriminacions.

Tres preguntes per entendre la situació:

- Què ha passat?
- Qui ho ha dit o fet?
- Qui ho ha rebut? Com ho ha rebut?

QUÈ PODEM FER?

Imagina't que algú fa un comentari discriminatori, per exemple: «Però si està clar que tots som o nens o nenes», «Els nens que es vesteixen de nena són uns marietes» o «Les nenes que juguen a futbol són uns homenots».

Posant atenció a l'acció

3. Acompanyant la visibilització del col·lectiu LGBTI+

També pot passar que aquestes activitats permetin a membres del vostre grup que pertanyin al col·lectiu LGBTI+ començar a expressar-se més lliurement. Tant de bo!

Cal trobar l'equilibri entre fer de les sessions un espai segur i que totes les persones s'hi sentin còmodes, i que les diferents identitats i expressions de gènere i d'orientacions afectivosexuals puguin ser expressades amb naturalitat.

Si agraïm en excés que s'hagi parlat personalment o sobreprotegim algú, correm el risc de caure en el paternalisme o bé de reforçar el missatge que no encaixar amb la cisheterosexualitat és una anomalia.

Fitxes d'activitat

Llegenda:

- Semàfor Verd: Ideal per un grup que comença a introduir-se en la temàtica o un grup en què no s'han manifestat situacions no-normatives
- Semàfor Taronja: Ideal per a un grup que té coneixements bàsics sobre el sistema sexe gènere i/o en què s'han començat a desenvolupar dinàmiques al voltant de les expressions de gènere
- Semàfor Vermell: Ideal per a grups que han treballat la norma cisheteropatriarcal i els no-binarismes, que entenen i coneixen tot el que està relacionat amb les identitats, expressions i orientacions.

La norma cisheteropatriarcal i els binarismes.

Informació bàsica

 1h 40'

Ideal per a un grup que comença a introduir-se a la temàtica o un grup en què no s'han manifestat situacions no-normatives.

Objectius

- Aclarir conceptes relacionats amb el sistema sexe-gènere i amb la norma cisheteropatriarcal.
- Fomentar la presa de consciència de l'impacte de la norma en la construcció de la pròpia identitat.

Continguts

Binarisme, sexe, gènere, normativitat, col·lectiu LGBTI+, cisheteropatriarcat, construcció de la pròpia identitat.

Recursos

Consell de la Joventut de Barcelona i Candela, Guia Desviades. 2020.

Apartats:

Introducció

01. El pensament binari: les coses són així o aixà?

02. La norma cisheteropatriarcal

03. El sexe

Espai

Espai prou gran perquè permeti que el grup es posi en fila al centre i es desplaci cap als laterals.

Materials

Diversos objectes (uns 15 aproximadament): retolador blau, retolador rosa, sabates, bambes, faldilla, pilota, escombra, drap, martell, peça de Lego, os de peluix, samarreta blanca, sabó de mans, mitjó de color... No compreu objectes expressament, busqueu els que tingueu a mà, agafeu-ne alguns que socialment estan clarament assignats a un gènere i d'altres de més ambivalents.

Pissarra o paper de paperògraf.

Retoladors de pissarra o permanents.

Fulls A4 per a les participants.

Bolígrafs o retoladors fins per a les participants.

La norma cisheteropatriarcal i els binarismes.

Mètodes/L'activitat pas a pas

🕒 5' Introducció.

Presenta al grup què fareu avui, per què heu pensat de fer aquesta activitat, què voleu aconseguir i com anirà.

🕒 20' Puzle.

Crea grups de 5 persones i dona'ls-hi les peces del puzle. Es tracta que connectin paraules amb definicions.

Per a grups avançats, pots emmarcar que el fet de definir de manera unilateral uns conceptes, pot reforçar la idea de classificació que hi ha al voltant de la norma binària. Podeu ser crítiques amb l'exercici i, en lloc de fer-lo, generar un espai en què poseu els conceptes sobre la taula i debateu obertament sobre què enteneu per cada una d'aquelles paraules, escoltant la diversitat de veus al voltant dels conceptes que apareixen al puzle. O bé fer el puzle i al pas següent, escoltar les reaccions i obrir l'espai perquè la crítica vingui del grup.

🕒 20' Compartim definicions.

En una pissarra o paperògraf, escriu una paraula i pregunta al grup què significa.

Si hi ha paraules que no s'han entès, doneu espai perquè s'acabin d'entendre a través d'un espai obert de preguntes, especialment per a grups que comencen a introduir-se al tema.

Motiva el grup a mirar-se les definicions amb ull crític. Si no hi estan d'acord, convida-les que diguin amb què no, per què no, com els hi agradaria que s'expliqués, com ho explicarien amb les seves paraules, especialment si es tracta de grups que ja tenen coneixements i experiències sobre el tema.

Fixa't en quines paraules criden més l'atenció i quines estan més normalitzades al grup. Pot ser una manera d'identificar el seu punt de partida.

🕒 15' Clarificació de conceptes: Sistema sexe-gènere.

Si el grup es troba en un nivell bastant bàsic, presenta el sistema sexe-gènere. Pots fer servir l'esquema visual creat per *genderbread* per explicar-ho.

Atenció, és un esquema i, com a tal, és una simplificació de la realitat que, a més a més, es basa en el sistema actual (binari) per definir que hi ha una infinitat de possibilitats més enllà

La norma cisheteropatriarcal i els binarismes.

Mètodes/L'activitat pas a pas

Si el grup es troba en un nivell més avançat, pots proposar que l'expliquin elles amb les seves paraules. Pots dibuixar el mateix esquema i anar-lo omplint amb el que expliquin elles i, finalment, complementar amb el que hi falti.

25' **Termòmetre**

Demana al grup que es posi en fila al centre de la sala. Tu diràs una frase i elles s'hauran de posicionar d'acord (cap a una banda de la sala) o en desacord (cap a l'altra). Pots senyalitzar la banda «d'acord» «en desacord» amb papers si vols.

La dinàmica pot reforçar la idea de binarisme (posicionar-se d'acord/en desacord com a dues polaritats) o pot jugar a les gradacions (si entenem que podem estar una mica d'acord però no del tot) i fins i tot podem trencar el marc conceptual i dir «ni A, ni B: per mi C».

Pots començar des de la norma: «Us heu de posicionar en un dels dos pols, no us podeu quedar al mig» i veure com reacciona el grup: segueix la norma?, la qüestiona?, de quina manera?

Si el grup està seguint la norma, en algun moment les pots convidar amb un «Algú es posicionaria en algun punt diferent d'aquests dos pols?».

Si el grup qüestiona la norma, acompanya'l a escoltar la diversitat de veus i a anar aprofundint en el debat més enllà de l'expressió de les diverses veus: on es troben?

Si al llarg del debat, apareixen arguments que els hi fan adquirir una nova perspectiva sobre el tema, es poden moure de la seva posició inicial.

Si sents que cal donar torns de paraula perquè el grup no està permetent que tothom parli, recull torns de paraula. Pots fer servir un objecte que es vagin passant i que permeti parlar a qui el tingui a la mà; això alenteix els temps i facilitarà l'escolta activa.

Per començar amb el termòmetre, pot anar bé fer una primera ronda de prova amb una polaritat lleugera i senzilla com ara «Mar o muntanya».

Un cop està clara la dinàmica, entra en matèria. Pots decidir entrar a les tres frases o fer-ne només una o dues si el debat s'allarga i s'aprofundeix prou.

Atenció! Són frases força discriminatòries. Abans de començar, emmarca que proposaràs frases provocadores.

La norma cisheteropatriarcal i els binarismes.

Mètodes/L'activitat pas a pas

«És obvi que tothom ha de ser o bé noi o bé noia.»
Expressa la norma del binarisme de gènere.

Preguntes per aprofundir el debat:

- Què fa que necessitem classificar-nos en dues caixes?
- Què passa quan algú se sent fora d'aquestes dues caixes o se sent part de la caixa on no l'han classificat?
- Com es pot sentir algú que se sent fora o part de l'altra?

«Els nois que es vesteixen de nena són gais.»

La frase és volgutament provocativa. Barreja conceptes d'identitat (ser noi), expressió (vestir-se «de nena») i orientació (ser gai).

Preguntes per aprofundir el debat:

- Què vol dir «vestir-se de nena»? i «vestir-se de nen»? On ho hem après?
- Que un nen es vesteixi de nena vol dir que és una nena?
- Què vol dir ser nen? I ser nena?
- Quina relació hi ha entre la nostra identitat de gènere i la nostra orientació afectivosexual?

«Les noies que juguen a futbol són uns homenots.» o «Les noies que no es depilen són uns homenots.» (Tria la més adequada segons l'edat.)

Reforça les normes al voltant de les identitats i les expressions de gènere.

Preguntes per aprofundir el debat:

- Què s'espera dels nois? I de les noies?
- Quina relació hi ha entre la nostra identitat de gènere i la nostra expressió de gènere?

Si t'ajuda a emmarcar, pots fer una petita reflexió de tancament: Hi ha un ventall de grisos i no només dues polaritats. Quan ens fan triar entre «Mar o muntanya» no m'és tan fàcil dir que m'agrada estar en una illa, o en un lloc on tinc les dues coses a prop, o en zones urbanes, o en un desert, o en rius...

10 Clarificació de conceptes: Binarisme

Per acabar, si no ha sortit orgànicament durant el debat del terme, destaca el concepte de binarisme i la norma al voltant d'això.

Consells de facilitació:
si tens un grup molt políticament correcte o molt conscienciat, es posicionarà clarament en contra d'elles. En aquest cas, com a facilitadora pots jugar el rol de l'advocada del diable per treure l'argumentari vinculat a la norma i facilitar que s'aprofundeixi en l'argumentari de la no-norma.

La norma cisheteropatriarcal i els binarismes.

Mètodes/L'activitat pas a pas

El binarisme és una dualitat normativa (normal) entre dues categories. En el sistema sexe-gènere, ningú neix home/dona, hetero/homo, cis/trans; s'arriba a ser-ho, és una cosa construïda.

Quan posem en dubte el fet que s'assigni un gènere en néixer i, basant-nos en això, s'esperen unes determinades maneres de fer, l'expressió de gènere, i una determinada orientació afectivosexual, estem qüestionant el binarisme i la norma cisheteropatriarcal.

5' Valoració.

Trobaràs idees per dinamitzar la valoració de les activitats a la pàgina X.

Seguiment

Aquesta sessió pot servir per prendre la temperatura de com està el grup en relació amb el tema, tant en l'àmbit de coneixements com de vivències.

Com a continuació d'aquesta sessió, segons els temes que identifiqueu que necessiten ser més treballats, pot anar bé seguir amb alguna d'aquestes tres sessions:

«La identitat de gènere», «L'expressió de gènere»
o «L'orientació afectivosexual».

Per aprofundir amb el qüestionament dels binarismes, podeu fer la sessió «Ruptura de la normativitat i esclatxes del binarisme».

La identitat de gènere

Informació bàsica

 1h 30'

Ideal per a un grup que té coneixements bàsics sobre el sistema sexe-gènere i/o en què s'han començat a desenvolupar dinàmiques al voltant de les expressions de gènere.

Objectius

- Indagar en l'autopercepció de gènere.
- Comprendre com la norma cis i els binarismes operen en la definició de la identitat de gènere.

Continguts

Sexe, gènere, norma cis, binarismes, construcció de la pròpia identitat.

Recursos

Consell de la Joventut de Barcelona i Candela, Guia Desviades. 2020.

Apartats:

- Introducció
- 01 El pensament binari: les coses són així o aixà?
- 02 La norma cisheteropatriarcal
- 03 El sexe

Espai

Espai prou gran perquè permeti que el grup es posi en fila al centre i es desplaci cap als laterals.

Materials

Papers A4 amb les frases del termòmetre escrites.
 Papers A4 amb «A favor»/«En contra».
 Cinta de pintor o massilla adhesiva per enganxar els papers a la paret.
 Puzle imprès i retallat.
 Pissarra o paper de paperògraf.
 Retoladors de pissarra o permanents.
 Paperògraf amb el *genderbread* dibuixat (si s'escau).
 Nota: Si tens limitació per adquirir algun dels materials, pots demanar la CRAJa d'eines al CRAJ.

La identitat de gènere

Mètodes/L'activitat pas a pas

🕒 5' Introducció.

Presenta al grup què fareu avui, per què heu pensat de fer aquesta activitat, què voleu aconseguir i com anirà.

🕒 40' Classificació per gèneres

Expliquem l'activitat en 2-3 minuts.

Donem una sèrie d'objectes (uns 15) al grup i els hi donem uns 15 minuts perquè els classifiquin per gèneres.

Un cop han acabat, observem juntes en silenci durant 2-3 minuts la classificació, fixant-nos en coses que ens cridin l'atenció.

Obrim el debat (20 minuts):

- Quines categories heu definit per la classificació? Com les heu definides? (Basades en la norma?, Trencant la norma? Com ha anat seguir/trencar la norma?).
- Com heu fet la classificació entre les categories? Quins han sigut els criteris? Com heu anat definint quin objecte encaixava en cada categoria i quin no?
- Heu dubtat amb algun objecte? Què us ha fet dubtar?
- Hi ha hagut algun objecte en què ho hagueu tingut molt clar? Què fa que ho tinguéssiu tan clar?

🕒 40' Capes de ceba

Recomanació: Aquesta activitat porta cap a la introspecció, fes-la si consideres que tant tu com el grup esteu preparades per entrar-hi. Si hi entreu, podeu decidir compartir-ho tot en plenària, compartir-ho en petits grups o deixar-ho en la introspecció de les persones.

(10 min) Cada participant tindrà un full A4 en què li demanarem que dibuixi diversos cercles concèntrics imaginant que és una ceba tallada per la meitat. Un cop hagi dibuixat els cercles, li donarem uns 10 minuts de treball introspectiu perquè pensi en la seva pròpia identitat i escrigui a les capes el que la identifica.

- A les capes exteriors de la ceba hi pot escriure el que la majoria de gent que la coneix en sap. Per exemple: «Soc una persona bromista».
- A les capes interiors, el que en sap menys gent. Per exemple: «M'agrada escoltar música de Madonna».

(10 min) Passat el treball introspectiu, convidem les participants a posar-se per parelles i compartir durant 10 minuts el que vulguin compartir del que han escrit a la seva ceba. Recorda que si algú no té ganes de compartir, no té per què fer-ho. Els hi donem també algunes preguntes per reflexionar:

La identitat de gènere

Mètodes/L'activitat pas a pas

- Creus que els trets que has escrit s'identifiquen més amb algun gènere que amb d'altres?
- Aquelles característiques menys conegudes, a quin gènere creus que la societat diria que pertanyen? Pot ser que estiguin més identificats amb un gènere diferent amb el que tu t'identifiques?
- Què creus que passaria si la gent sabés el que és menys conegut de tu? Com creus que reaccionarien? Creus que se'n podrien burlar?
- Què t'agradaria poder mostrar més de tu?

(20min) Per acabar, ens tornem a posar en grup gran i demanem que comparteixin les reflexions que han fet en parelles:

- Hi ha característiques que la societat entén com a «de nois» i d'altres, «de noies»?
- En cas que sí, quines són més fàcils de mostrar: les de nois o les de noies?
- I si ets un noi i la societat pensa que alguna de les teves característiques és de noia? I al revés? Què passa?
- Com ens fa sentir quan algú es burla d'una cosa que ens caracteritza?

5' **Valoració.**

Trobaràs idees per dinamitzar la valoració de les activitats a la pàgina X.

Seguiment

Amb aquesta sessió poden manifestar-se vivències personals al voltant de les identitats de gènere no-normatives. Pateu atenció a les persones individualment i a les dinàmiques grupals. Presenteu La Lore (<https://lalore.org/>) i la Guia Desviades perquè les participants que ho vulguin puguin seguir-hi aprofundint.

Si alguna de les participants expressa que voldria poder tenir un acompanyament individual per continuar parlant del tema, escolteu-la i doneu-li espai dins l'entitat.

Si el grup està molt connectat amb la normativitat, podeu plantejar la sessió «Ruptura de la normativitat i esclatxes del binarisme».

L'expressió de gènere

Informació bàsica

 1h 40'

Ideal per a un grup que té coneixements bàsics sobre el sistema sexe-gènere i/o en què s'han començat a desenvolupar dinàmiques al voltant de les expressions de gènere.

Objectius

- Indagar en l'autopercepció de gènere.
- Comprendre com la norma cis i els binarismes operen en la definició de la identitat de gènere.

Continguts

Expressió masculina, femenina, andrògina. Naturalitat, performativitat, rols esperats i imposats.

Recursos

Consell de la Joventut de Barcelona i Candela,
Guia Desviades. 2020.
Apartat:
05 L'expressió de gènere

Espai

Espai tranquil on es pugui generar un ambient de reflexió individual i treball col·lectiu, sense excessiu soroll ni obert al pas de persones externes al grup.

Materials

- Fulls A4.
- Retoladors fins.
- Paper d'embalar o de paperògraf.
- Retoladors gruixuts.
- Altaveu i aparell per posar música.

Nota: Si tens limitació per adquirir algun dels materials, pots demanar la CRAJa d'eines al CRAJ.

Mètodes/L'activitat pas a pas

5' Introducció.

Presenta al grup què fareu avui, per què heu pensat de fer aquesta activitat, què voleu aconseguir i com anirà.

L'expressió de gènere

Mètodes/L'activitat pas a pas

🕒 5' **Emmarcar conceptes.**

L'expressió de gènere és la manera en què mostrem la nostra identitat de gènere i la manera en què ens llegeix o identifica l'altra gent.

Al voltant de l'expressió de gènere també hi ha una norma social que opera en forma d'expectatives que té la societat de com s'ha de comportar algú que s'identifica com a dona i algú que s'identifica com a home.

🕒 20' **Emmirallant-nos en l'iceberg - Autopercepció.**

Recomanació: Aquesta activitat es pot encaminar a la sensibilització (si fem reflexions més sobre el que diu la societat) o cap a la introspecció (si fem reflexions més sobre el que em passa a mi). Podeu decidir cap a on encaminar-la segons el que necessiti el grup i la vostra preparació.

Individualment, en un full A4, dibuixem un triangle amb un retolador i el partim amb una línia horitzontal més o menys per la meitat.

A la part superior, hi escrivim o dibuixem el que mostrem de la nostra expressió de gènere i el que miro i em fixo de l'expressió de l'altre per identificar el gènere. A la part inferior, hi escrivim o dibuixem el que forma part de nosaltres i de la nostra expressió de gènere i no mostrem i el que observem sense analitzar o sense parar-hi atenció per definir l'expressió de gènere de les altres persones.

Quan haguem acabat d'escriure o dibuixar al triangle, ens en distanciem i reflexionem:

- Què em facilita mostrar les parts que mostro de mi?
Què ho fa fàcil?
- Què em dificulta mostrar les parts que no mostro? Què ho fa difícil?
- Què del que observo o miro és determinant en la identificació d'algú com a un gènere concret? On i com ho hem après? Tens algun record que t'ha determinat aquest aprenentatge?

Aquesta part es pot facilitar guiant una reflexió verbalment amb espais de temps de silenci entremig perquè vagin avançant en l'exercici o explicant l'activitat sencera al principi, posant música relaxada de fons i deixant tot el temps perquè se l'autogestionin.

L'expressió de gènere

Mètodes/L'activitat pas a pas

En aquest segon cas, està bé avisar quan quedin 5 minuts per acabar.

20' **Mostrar-nos o no mostrar-nos?**

No compartirem el contingut sobre què mostren i no mostren, sinó que ens centrarem, sobretot, en compartir quins són els motius que ens faciliten i dificulten mostrar-nos.

La facilitadora va recollint els conceptes en un pòster. A la part superior en lloc d'apuntar-hi «Mostro» i «Miro», hi apunta «Em facilita mostrar-me...» i «Em facilita mirar...» i a la part inferior, en lloc de «No mostro» i «Veig», hi apunta «Em dificulta mostrar-me...» i «No em dona informació...».

Anem trobant relació entre els diferents motius que aporta el grup.

40' **Gestió del rebuig.**

Recomanació: Aquesta activitat porta cap a la introspecció, fes-la si consideres que tant tu com el grup esteu preparades per entrar-hi. Si hi entreu, podeu decidir compartir-ho tot en plenària, compartir-ho en petits grups o deixar-ho en la introspecció de les persones.

Ens dividim en parelles (poden triar la persona amb qui volen compartir). Cada parella buscarà un lloc on se senti còmoda de l'espai.

Cada persona pensarà una cosa de l'àrea de «No mostro» que li costi o li hagi costat d'explicar i tingui ganes d'explicar en aquell moment.

Es poden donar un parell de minuts individualment un cop estiguin en parelles per pensar què volen compartir, per què allò, què necessiten per sentir-se còmodes compartint, etc.

Comença a compartir una de la parella; l'altra només escolta. Quan la persona hagi acabat d'explicar, la seva parella li pot fer preguntes:

- Com estàs? Com et sents?
- Què et feia difícil explicar això?
- Ho havies intentat abans? Què havia passat?
- Com és per tu sentir-te rebutjada?
- Com vius i què fas quan reps un NO?
- Què creus que has anat canviant a mesura que has anat sentint que es rebutjaven algunes parts de la teva manera de ser i de fer?

Un cop feta l'escolta d'una de les parts, fem canvi de parella.

L'expressió de gènere

Mètodes/L'activitat pas a pas

 5' **Roda emocional**

Abans de tancar l'activitat, aconsellem fer una roda emocional.

 5' **Valoració.**

Trobaràs idees per dinamitzar la valoració de les activitats a la pàgina X.

Seguiment

Amb aquesta sessió poden manifestar-se vivències personals al voltant de les identitats de gènere no-normatives. Pateu atenció a les persones individualment i a les dinàmiques grupals. Presenteu La Lore (<https://lalore.org/>) i la Guia Desviades perquè les participants que ho vulguin puguin seguir-hi aprofundint.

Si alguna de les participants expressa que voldria poder tenir un acompanyament individual per continuar parlant del tema, escolteu-la i doneu-li espai dins l'entitat.

Si el grup està molt connectat amb la normativitat, podeu plantejar la sessió «Ruptura de la normativitat i esclatxes del binarisme».

L'orientació afectivosexual

Informació bàsica

 1h 40'

Ideal per a un grup que té coneixements bàsics sobre el sistema sexe-gènere i/o en què s'han començat a desenvolupar dinàmiques al voltant de les expressions de gènere.

Objectius

- Reflexionar al voltant de l'orientació afectivosexual, l'afectivitat i la sexualitat.
- Identificar la diversitat d'orientacions existents.
- Ampliar el vocabulari d'orientacions afectivosexuals i el discurs al voltant d'aquestes.
- Compartir experiències.

Continguts

Orientació. Afectivitat. Sexualitat. Atracció. Enamorament. Relacions. Lesbiana. Gai. Bisexual. Asexual. Pansexual. Demisexual.

Recursos

Consell de la Joventut de Barcelona i Candela, Guia Desviades. 2020.

Apartat:

- 06 L'orientació afectivosexual

Espai

Espai tranquil on es pugui generar un ambient de reflexió individual i treball col·lectiu, sense excessiu soroll ni obert al pas de persones externes al grup. S'hauria de poder crear un cercle amb cadires.

Materials

- Cartrons de bingo impresos.
- Fulls A4 retallats en trossos petits per fer les fitxes.
- Bolígrafs.
- Paper d'embalar o de paperògraf per dibuixar la finestra de Johari.
- Retoladors gruixuts.

Nota: Si tens limitació per adquirir algun dels materials, pots demanar la CRAJa d'eines al CRAJ.

Mètodes/L'activitat pas a pas

5' Introducció.

Presenta al grup què fareu avui, per què heu pensat de fer aquesta activitat, què voleu aconseguir i com anirà.

L'orientació afectivosexual

Mètodes/L'activitat pas a pas

🕒 25' Bingo de les possibilitats

(10 min) Creació de les fitxes

Abans de començar a jugar es crearan les fitxes del joc amb la informació que té el grup en aquell moment sobre els 4 diferents temes (sexe, identitat de gènere, expressió de gènere, orientació afectivosexual). Demanarem que escriguin cada concepte en diferents targetes o trossos de paper:

- Tots els sexes que coneguin.
- Totes les identitats de gènere que coneguin.
- Totes les expressions de gènere que coneguin.
- Totes les orientacions afectivosexuals que coneguin.

Recollirem les fitxes en 4 caixes separades.

(15 min): Bingo!

Donarem una cartró de bingo buit a cada participant. El cartró té 5 columnes i 5 files.

Sexe (GÈNITALS)	Identitat de gènere (S'identifica com a...)	Expressió de gènere (S'expressa de manera...)	Orientació afectivosexual (Sent atracció per...)	És...
Penis	Dona	Femenina	Dones	Dona trans* lesbiana
Vagina	Dona	Femenina	Homes	Dona cis hetero
Penis	Home	Masculina	Homes	Home cis gai
Ambigu	Home	Masculina	Dones	Home intersexual hetero

La facilitadora anirà traient paperets i els cantarà com si fossin les boles del bingo.

- Sexe: Penis!
- Gènere: Dona!
- Expressió: Dona!
- Orientació: Homes!

I deixarà un espai perquè les participants puguin omplir la casella de la darrera columna de com anomenarien aquella combinació. A la taula de sobre trobareu en alguns exemples. Caldrà recordar que hi ha maneres molt diverses de completar-la.

El joc s'acaba quan algú pot completar-ho amb la informació correcta de 3 identitats. Si el resultat no és correcte, es torna a reprendre el joc i la persona ha de tornar a començar.

L'orientació afectivosexual

Mètodes/L'activitat pas a pas

15' Jo també!

Tot el grup es posa en cercle. Una persona del grup diu en veu alta una situació relacionada amb les orientacions afectivosexuals seguint l'estructura «Jo també...». Si altres persones del grup podrien dir aquella frase en primera persona, s'aixequen de la cadira i s'intercanvien els llocs. Per exemple:

- Jo també he vist dues persones del mateix gènere fent-se un petó al carrer.
- Jo també m'he qüestionat la norma cishetero.
- Jo també tinc problemes per entendre què volen dir tots els noms de les orientacions que existeixen.
- Jo també tinc curiositat per parlar d'orientació afectivosexual.

Amb aquest exercici busquem que, si ho volen, comencin a portar el tema al terreny personal.

Reflexió:

Ens centrarem en fer una reflexió de com jo percebo les altres persones.

- Què m'ha sorprès de les respostes?
- Què volem compartir del que hem vist?
- Com em sento quan observo la diversitat d'orientacions existents?
- Hi ha alguna cosa que em sorprengui? Que no acabi d'entendre? Que em generi curiositat? Sobre el que vulgui saber més? (Obrir la possibilitat d'expressar curiositat i incomprensió per poder aprendre i trencar esquemes preapresos.)
- Què creieu que fa que no sigui tan fàcil d'entendre o d'observar? (Parlar de la norma apresada.)

L'orientació afectivosexual

Mètodes/L'activitat pas a pas

Recomanació:

Aquesta activitat porta cap a la introspecció, fes-la si consideres que tant tu com el grup esteu preparades per entrar-hi. Si hi entreu, podeu decidir compartir-ho tot en plenària, compartir-ho en petits grups o deixar-ho en la introspecció de les persones. Introducció per a la

facilitadora:

🕒 40' Slow dating amb finestra de Johari.

Amb aquesta activitat es pretén treballar totes les dimensions de la persona per tal d'entendre d'on neix el que mostrem i el que no. Hi ha alguna cosa que decideixo no mostrar per diversos motius, i està bé si decidim no mostrar-ho, però sabem el perquè? És un motiu lliure o ve donat per una situació de (potencial) discriminació?

(5 min) Centrament.

Demanem al grup que creï dos cercles concèntrics amb el mateix nombre de persones a cada cercle. La gent del cercle de dins mirarà cap enfora i la del cercle de fora mirarà cap endins, de manera que cada persona trobarà una altra persona davant seu.

Amb aquesta disposició, farem un primer exercici de preparació per a l'activitat. Demanarem a totes les persones del grup que posin atenció en la seva respiració, en com han arribat a la sessió, en com estan... Això establirà l'ambient adequat per a l'activitat següent.

(20 min) Slow dating

Llançarem diverses preguntes i en format de coescolta tindrem 3 minuts perquè s'entrevistin: cada persona tindrà un minut i mig per parlar i un minut i mig per escoltar l'altra persona sense interrompre-la. Amb cada canvi de pregunta, el cercle de dins rotarà una persona cap a l'esquerra.

Aquí teniu algunes preguntes. Trieu les que creieu que s'ajusten més al grup i/o us convidem a reinventar-ne d'altres. Si bé l'activitat està pensada per treballar les orientacions, us proposem que feu alguna pregunta d'escalfament sobre identitats de gènere o expressió de gènere.

L'orientació afectivosexual

Mètodes/L'activitat pas a pas

JO PÚBLIC

(Jo sé i les altres també) i JO SECRET (Jo sé i les altres no):

- Com soc?
- Com em veig?
- Com em mostro?
- Què no mostro de mi?
- Quins comentaris he sentit sobre com em comporto?
- Què m'ha molestat o fet mal?
- En quin moment vaig identificar-me conscientment amb el gènere que m'identifico ara?
- Què fa que m'identifiqui amb aquest gènere?
- Amb quin gènere m'identifica el meu entorn més proper i com em sento amb això? I la gent que no em coneix?
- Quines expressions de gènere faig de manera conscient?
- Quines actituds tinc que em diferencien del meu gènere?
- La meva expressió de gènere la decideixo jo? És conscient tot el que jo mostro?
- Em sento còmoda amb la meva expressió? Hi ha alguna cosa que no m'agradi?
- Quina és la meva orientació afectivosexual?
- Com em fa sentir la meva orientació afectivosexual?
- Té alguna relació el meu gènere amb la meva orientació afectivosexual?
- Té alguna relació la meva expressió de gènere amb la meva orientació afectivosexual?
- Què és el que he decidit no expressar per por a ser rebutjada?
- Visc amb benestar o amb malestar la meva orientació afectivosexual?

Aquí ens podem aturar i donar veus a expressar què vol dir malestar i què vol dir benestar, donar vocabulari emocional. Si dic que estic en benestar vol dir que soc feliç de tot el que suposa la meva orientació? Vol dir que no visc violències? Què significa per a cadascuna?

JO CEC:

- Què veig en tu o què sé de tu en relació amb el teu gènere? Cada parella expressarà 5 característiques en l'altra que vegin en relació amb el sistema sexe-gènere, pot parlar de la identitat, de l'expressió, de l'orientació, etc. Sempre des del respecte i no judici. (Podem repetir aquesta mateixa pregunta dos o tres torns perquè puguin parlar-ho amb diferents persones.)

L'orientació afectivosexual

Mètodes/L'activitat pas a pas

(15 min) Reflexió en gran grup:

- Com us veieu a vosaltres mateixos/es? (autoconcepte)
- El que heu explicat són identitats, expressions i orientacions que encaixen amb la norma?
- Què mostro?
- Mostro tot el que soc?
- Us ha sigut fàcil saber identificar el que no mostreu?
- Si sabeu què hi ha coses que no mostreu, què us dificulta o limita a mostrar-les?
- Pot ser que alguna situació incòmoda o algun insult que hàgiu sentit sobre algun aspecte amb què us identifiqueu hagi limitat el fet de seguir mostrant-lo?
- Què em genera tot això?
- Quan lleixo el que veig de mi, com em sento?
- Que necessito que vegin els altres de mi?

És necessari que el grup faci créixer aquestes finestres per tal de millorar l'autoconeixement i el coneixement d'una mateixa i de les altres. Per tal de generar espais de confiança és necessari obrir-nos als altres i permetre que els altres ens facin de mirall.

5' Roda emocional

Abans de tancar l'activitat, aconsellem fer una roda emocional.

5' Valoració.

Trobaràs idees per dinamitzar la valoració de les activitats a la pàgina

Trencament de la normativitat i escletxes del binarisme

Informació bàsica

 1h 50'

Ideal per a grups que han treballat la norma cisheteropatriarcal i els no-binarismes, que entenen i coneixen tot el que està relacionat amb les identitats, expressions i orientacions.

Objectius

- Aprofundir en la consciència de la norma del binarisme.
- Idear possibles trencaments de la norma del binarisme.

Continguts

Binarisme, normativitat, col·lectiu LGBTI+, cisheteropatriarcat, construcció de la pròpia identitat, autoestima, gestió emocional.

Recursos

Consell de la Joventut de Barcelona i Candela, Guia Desviades. 2020.

Apartat:

- 07 Com ens afecta la normativitat? Què impliquen les ruptures de gènere?
- 08 Les nostres identitats no entenen de binarismes. Com podem obrir escletxes en el sistema?

Espai

Espai diàfan per afavorir el moviment.

Si vols, per tal de teatralitzar l'activitat, pots preparar l'espai amb un escenari o catifa o zona delimitada amb cadires al voltant, alguna il·luminació diferent.

Materials

- Papers retallats o amb el dibuix de les formes geomètriques.
 - Demanar al grup abans de la sessió que porti una fotografia (que es pugui fer malbé) pròpia, d'una persona de la família, d'una persona famosa o d'una persona desconeguda de revistes o diaris.
 - Portar diaris i revistes per si de cas.
 - Retoladors que pintin bé sobre paper imprès setinat.
 - Tisoires.
 - Pega.
 - Altaveu i aparell per posar música.
 - Blue-tack/Corda i agulles d'estendre (per crear una exposició).
- Nota: Si tens limitació per adquirir algun dels materials (excepte les disfresses), pots demanar la CRAJa d'eines al CRAJ.

Trencament de la normativitat i esclertes del binarisme

Mètodes/L'activitat pas a pas

🕒 5' Introducció.

Presenta al grup què fareu avui, per què heu pensat de fer aquesta activitat, què voleu aconseguir i com anirà.

🕒 50' Introducció temàtica trencament d'esquemes.

(5 min) Joc

Donem a cadascú un paper amb una forma geomètrica fent que sempre hi hagi una de les formes que està representada només una o dues vegades (per exemple: 5 rodones, 5 triangles i 1 quadrat).

Donem al grup una consigna única (proveu una de les dues):

- Heu de crear grups en 20 segons.
- Heu de crear grups sense parlar en 1 minut.

Quan passi el temps, dieu «STOP» i s'han d'aturar allà on siguin i, des d'allà, comenceu la reflexió.

(15 min) Reflexió

General:

- Què ha passat?
- Com us sentiu en aquest grup?
- Quina norma heu fet servir per agrupar-vos?
- Qui ha definit aquesta norma? De quina manera el que us hem assignat nosaltres us ha predeterminat?
- Quines altres normes podríeu haver fet servir? (Des de jocs de creació de grups, fins a «Ja som un grup totes juntes», fins a afinitats...)

Entrant en temàtica:

- Si les rodones fossin homes, els triangles fossin dones i el quadrat, una persona queer, què passaria?
- És una norma que perpètua el binarisme? O és una norma amb perspectiva no-binària?

🕒 50' Retrats no-binaris.

Recomanació: Aquesta activitat porta cap a la introspecció, fes-la si consideres que tant tu com el grup esteu preparades per entrar-hi. Si hi entreu, podeu decidir compartir-ho tot en plenària, compartir-ho en petits grups o deixar-ho en la introspecció de les persones.

Si això ho volem aplicar al sistema sexe-gènere, com podem trencar les normes binàries? Us proposem una activitat centrada en l'aparença física (conscients que va molt més enllà).

L'orientació afectivosexual

Mètodes/L'activitat pas a pas

(30 min) Activitat creativa:

Partint d'una fotografia (pròpia, d'una persona de la família, d'una persona famosa, d'algú desconegut d'una revista/diari...), convidem el grup a pintar-hi a sobre o fer un collage amb l'objectiu de trencar el binarisme.

No donem més consignes que aquesta, potser el grup es preguntarà «Què vol dir trencar el binarisme?», les convidem a explorar-ho a través de l'expressió plàstica abans de passar-ho per la ment.

Mentre fan la seva creació, poden també tractar-se d'imaginar aquella persona: la seva personalitat, els seus gustos, etc. Posem música de fons i deixem que el grup treballi en les seves creacions durant uns 20 minuts.

Quan han acabat totes, fem un mural a la paret o penjant-ho d'un cordill.

Els hi donem uns minuts per passejar per la sala d'exposicions i observar les creacions de les companyes.

20 min) Reflexió:

Sobre la pròpia creació:

- Per què compleix la definició no-binària?
- Quina és la diferència entre la persona de la fotografia inicial i la persona que has creat?
- Hi ha alguna cosa que t'agrada o valors de la imatge que has creat?

Sobre les creacions que hem fet grupalment:

- Què del que hem fet trenca els binarismes?
- Què significa per a nosaltres trencar el binarisme?

30' Com podem portar això al nostre dia a dia?

(15 min) Petits grups

Dividim el grup en grupets i els hi proposem que pensin en com trencar els binarismes en el nostre dia a dia individualment, col·lectivament i socialment:

- Quines habilitats tinc per fer-ho?
- Quines habilitats necessito desenvolupar?
- Quines habilitats tenim com a grup?
- Quines habilitats necessitem desenvolupar com a grup?
- Què ens ho pot facilitar del nostre entorn/societat?
- Què ens ho pot dificultar del nostre entorn/societat?

(15 min) Plenària

Compartim les reflexions.

5' Valoració.

Trobaràs idees per dinamitzar la valoració de les activitats a la pàgina X.

Trencament de la normativitat i esclatxes del binarisme

Seguiment

Valoreu què necessita el grup en aquest moment. Si les sessions formatives estaven centrades en un procés formatiu intern del grup, aquesta podria ser la sessió de conclusió de la formació, que no vol dir que s'acabi el treball sobre no-binarismes, sinó que el grup està més preparant per relacionar-se millor amb el tema. Si el grup té energia per portar aquest tema més enllà del seu cercle, salteu a la següent (i darrera) activitat.

Passem a l'acció!

Informació bàsica

 2h 50'

Ideal per a grups que han treballat la norma cisheteropatriarcal i els no-binarismes, que entenen i coneixen tot el que està relacionat amb les identitats, expressions i orientacions.

Objectius

- Identificar la cultura de grup cap a la temàtica.
- Prendre consciència de la capacitat del grup.
- Generar acció transformadora des del grup cap al seu entorn.

Continguts

Anàlisi de realitat. Relació causa-efecte. Visió. Objectius. Creativitat. Planificació. Presa de decisió. Consciència de grup. Poder col·lectiu.

Recursos

Consell de la Joventut de Barcelona i Candela, Guia Desviades. 2020.

Apartat:

- 09 Passem a l'acció!

Espai

Espai de treball.

Materials

Pissarra o paper de paperògraf.
Retoladors de pissarra o permanents.
Paper de paperògraf amb un tronc d'arbre dibuixat.
Retoladors de colors.
Paper d'embalar.
Tisores.
Cinta de pintor o massilla adhesiva per enganxar els papers a la paret.
Mòbil amb accés a música.
Altaveus.
Papers A4 d'esborrany.
Nota: Si tens limitació per adquirir algun dels materials, pots demanar la CRAJa d'eines al CRAJ.

Mètodes/L'activitat pas a pas

5' Introducció.

Presenta al grup què fareu avui, per què heu pensat de fer aquesta activitat, què voleu aconseguir i com anirà.

20' Què ens preocupa?

En plenària. Dibuixem un arbre en un pòster - Farem l'arbre de problemes:

Passem a l'acció!

Mètodes/L'activitat pas a pas

- Què és el que ens preocupa en relació amb el tema dels no-binarismes? Escoltem diverses veus i anem trobant elements comuns fins que definim el problema (l'escrivim al tronc).
- Entenguem què l'origina: Quines en són les causes? (Les anem escrivint a les arrels.)
- Entenguem quins impactes té: Quines són les conseqüències? (Les anem escrivint a les branques.)

20 Quin futur millor ens imaginem?

En plenària fent treball introspectiu.

Farem un somni guiat o una meditació guiada.

Demana a les participants que busquin un lloc còmode a l'espai i s'asseguin en una posició còmoda, convida les participants a tancar els ulls i a fer un parell de respiracions profundes per connectar amb elles mateixes i rebaixar el ritme de pensaments. Si vols, pots posar música instrumental tranquil·la de fons. Ves narrant i fent preguntes a les participants deixant un espai de silenci entre cada pregunta perquè puguin anar-se creant el seu somni.

- Imagina't que som a (municipi o zona on us trobeu o on voleu dur a terme l'acció) i que és l'any (suma 3 o 5 anys a l'any actual).
- Com és la gent que hi ha pels carrers i per les places? Imagina't les persones físicament.
- Què fan? Què els hi agrada? Què els hi preocupa?
- Amb quins gèneres s'identifica la gent d'aquest lloc?
- Com expressa el seu gènere aquesta gent?
- Quines relacions afectivosexuals tenen?
- Com se senten les persones d'aquest lloc en relació amb el seu gènere, la seva expressió o la seva orientació afectivosexual?

Al final, deixa un parell de minuts en silenci.

Convida-les a fer un parell de respiracions profundes i obrir a poc a poc els ulls.

Proposa'ls-hi de buscar una altra persona i compartir el somni que han tingut durant uns 6 minuts en total entre les dues.

Dedica els darrers 10 minuts a compartir en plenària aquest somni. Pots proposar al grup que ho expliqui verbalment mentre la facilitadora va recollint paraules clau en un pòster o que facin un mural col·lectiu.

Passem a l'acció!

Mètodes/L'activitat pas a pas

Tanca aquesta part clarificant: aquest somni potser està molt lluny i el veiem una mica inabastable. Ens ha de servir de guia, però no d'objectiu per no frustrar-nos.

20' **Què volem aconseguir?**

En plenària.

Així doncs, busquem un objectiu més proper:

- Què de tot això veiem més abastable?
- Què de tot això té més relació amb el problema que hem decidit inicialment?
- Sobre quina d'aquestes situacions creiem que podríem incidir com a grup?

Aquest debat per aterrar el somni i definir l'objectiu requerirà un procés de consens; quan ho tingueu, escriviu-lo en un pòster ben gran i poseu-lo sota el mural del somni (si l'heu dibuixat).

20' **Com ho aconseguirem? - Creació**

En parelles.

- Crea dos cercles concèntrics amb el mateix nombre de persones al cercle interior que a l'exterior. Demana que trobin una parella del cercle oposat i que es mirin entre sí.
- Farem una ronda de 5 cites ràpides (3 min en total) en què cada persona ha d'explicar una idea boja que se li acudeixi per aconseguir aquell objectiu. L'altra persona no jutja, només escolta.

20' **Com ho aconseguirem? - Inspiració:**

En plenària:

No som les úniques a qui ens preocupa aquest tema, abans que nosaltres, hi ha hagut altres persones que s'hi han dedicat. Ara veureu algunes accions que s'han realitzat de temàtiques vinculades a les identitats, orientacions i expressions de gènere o, més àmpliament, des de moviments feministes o moviments socials.

Podeu inspirar-vos en aquestes campanyes orientades a denunciar el masclisme, el patriarcat, entre d'altres:

- **#MeToo:** campanya de visibilització de les agressions sexuals iniciada el 2006 per Tarana Burke, una activista americana del Bronx, Nova York, que va voler animar altres dones que també havien sigut agredides sexualment a denunciar-ho públicament. La campanya es va donar a conèixer àmpliament el 2017 quan l'actriu i cantant Alyssa Milano va començar la campanya en línia de denúncia de les agressions sexuals del productor de cinema

Passem a l'acció!

Mètodes/L'activitat pas a pas

Harvey Weinstein. Ràpidament s'hi van sumar altres sectors, des d'institucions europees fins a moviments socials locals.

-**Un violador en mi camino:** el 2019, el Colectivo Lastesis de Xile va crear aquesta cançó per ser cantada i coreografiada per un grup molt gran de dones amb els ulls embenats en una acció de carrer pel 25N. L'acció es va estendre arreu del món, i la cançó es va popularitzar tant que va esdevenir gairebé un himne del feminisme «Y la culpa no era mía, ni dónde estaba ni cómo vestía. El violador eres tú».

-**#Malamente:** campanya del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya per prevenir les violències sexuals contra les adolescents i joves.

I també podeu inspirar-vos en accions artístiques que s'han dut a terme per altres temàtiques que tenen a veure amb identitats dissidents, però les formes poden ser interessants per a vosaltres:

-Col·lectiu adolescent LGTBIQ SUTURA: <https://www.instagram.com/sutura.art/>

-Col·lectiu Las Marikarmen <https://www.instagram.com/lasmari-karmen/>

-Col·lectiu Las Pibas <https://www.instagram.com/laspibas.rec/>

20' Com ho aconseguirem? - Decisió

En plenària.

- Fem una ronda en què cada persona pugui explicar les idees boges que se'ns han acudit. La facilitadora les va apuntant i agrupant segons el grup vagi trobant relació entre elles.

Podem consensuar l'acció que farem podem anar preguntant al grup:

- Quines accions creieu que poden fer que aconseguim l'objectiu?
- De quina manera aporten alguna cosa que pot transformar la norma binària? Com podem estar segures que la nostra acció no perpetua la norma?
- Quines accions us sentiu més preparades per dur a terme?
- Per a quines accions tenim els recursos (temps, diners, materials, espais...) que necessitem?
- Quines accions us motiven més?

La facilitadora va dient quines accions sembla que tenen més

Passem a l'acció!

Mètodes/L'activitat pas a pas

força aglutinant la consecució de l'objectiu, la preparació i motivació del grup i els recursos de l'entitat.

Si no podem arribar a consensuar-ho perquè el grup necessita explorar una mica alguna de les preguntes abans de decidir, podem deixar la decisió per un dia següent, definint qui explorarà la viabilitat de quines accions i marcant un dia per la decisió.

Si no disposem de tant de temps, podem fer una votació de quin acció vol dur a terme la majoria del grup.

10' Propers passos

En plenària.

Si ha quedat algun pas pendent, definiu calendari i tasques prèvies a la propera trobada.

Tot i que hagueu resolt tots els passos de l'activitat durant la sessió: això no s'acaba aquí, per fer una acció cal una bona planificació, que porta més temps del que li podreu dedicar en aquesta activitat i requereix una orientació de pensament organitzatiu i no tan creatiu com el que requeria el dia d'avui. Clarifiqueu quin dia quedareu per planificar l'acció.

5' Valoració.

Trobaràs idees per dinamitzar la valoració de les activitats a la pàgina X.

Seguiment

Preveure quin suport necessitarà el grup en la planificació i implementació de l'acció i dissenyar conjuntament un itinerari de propers passos.

Valoració de les activitats

En acabar l'activitat, doneu espai al grup per reflexionar i expressar-se sobre:

- L'estat emocional en el moment:
- Com esteu?
- Com marxeu de l'activitat?
- L'aprenentatge durant la sessió:
- Què us emporteu d'aquesta activitat?
- Què heu après avui?
- Què us ha sorprès de la sessió?
- Els propers passos:
- Voleu seguir explorant?
- Amb quins dubtes o inquietuds marxeu?
- Què us ha despertat més curiositat?

Per dinamitzar-ho pots:

- Fer una ronda amb una paraula clau.
- Fer una ronda amb una frase breu.
- Escriure paraules clau en un pòster en col·lectiu.
- Dibuixar individualment i mostrar-ho al grup.
- Dibuixar col·lectivament.
- Ballar al ritme d'una cançó fent moviments que representin com estan.

Bibliografia

Altres activitats educatives:

- Rainbow Resources (Castellà), IFM-SEI.
- Norm-criticism Toolkit (Anglès), IGLYO.

Conceptes:

- Gènere (Anglès)
- Orientacions afectivosexuals (Anglès)

Lectures:

Entrevista: «Marañas con distintos acentos: Género y sexualidad en la Perspectiva Interseccional»

<http://www.mariamilagrosrivera.com/>

<https://www.traficantes.net/libros/cuerpos-sexuados>

Joan W. Scott. «El género: una categoría útil para el análisis histórico»

<http://www.mariamilagrosrivera.com/>

Articles:

Infraestructures i la mobilitat ciclista des d'una perspectiva feminista:

<http://www.punt6.org/ca/els-nostres-projectes/projectes-recerca/?fbclid=IwAR125fK5WsAry-NGS6ShWWQ1MjhoyQtYJOzeuhkbsHncRwLvvggthWoxhVI4>

Vídeos pedagògics:

- **Queer:**

<https://www.youtube.com/watch?v=Yo44GJxKmg8>

- **Interseccionalitat:**

- **Lucas platero:**

<https://www.youtube.com/watch?v=mjn0NGVUWBO>

- **Intersecciones:**

<https://www.youtube.com/watch?v=kPS4zChAkow>

Pel·lícules:

- **Queer core how to punk a revolution.**

<https://ok.ru/video/2183862160039>